

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Novissima Polyantha, In Libros XX. Dispertita

Dominicus

Francofurti, 1613

Hæreticus

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97211](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97211)

Hoc autem scito, quod in nouissimis diebus instabunt tempora periculosa. & erunt homines scriptos amantes, cupidi, elati, superbi, blasphem, parentibus non obedientes, ingrati, scelesti, sine affectu, sine pace, criminatores, incontinentes, immites, sine benignitate, proditores, proterui, tumidi, & voluptatum amatores magis, quam Dei habentes speciem quidem pietatis, virtutem autem eius abnegantes. 2. Tim. 3.

Hæretici solerter vitandi.

Hæreticum hominem post vnam & secundam correptionem deuita, sciens, quia subuersus est, qui eiusmodi est & delinquit cum sit proprio iudicio condemnatus Tit. 3.

Si quis venit ad vos, & hanc doctrinam non affert, nolite recipere eum in domum, nec aue ei dixeritis. Qui enim dicit illi aue, communicat operibus eius malignis. 2. Ioan. 1.

PATRYM SENTENTIAE.

Adferunt hæretici immensam apocryphorum librorum & scripturarum notharum multitudinem, vt suspiciant amentes & ignaros verarum literarum. Item. 1. c. 17.

Veritati non credentes in mendacio voluntatis perdidit panem veræ vitæ, in vacuum & profundum vmbra incidentes, similes Alopiani, qui panem quidem reliquit, in vmbra autem huius impetum fecit, & perdidit eicam. Idem lib. 2. cap. 12.

Quum ex Scripturis arguuntur, in aculationem conuertuntur ipsarum Scripturarum, quasi non recte habeant, neque sint ex auctoritate; & quia varie sint dictæ: & quia non possit inueniri veritas ab his, qui nesciant traditionem. Idem libro tertio cap. 2.

Aufer hæreticis, quæ cum ethnicis sapiunt, vt de scripturis solis quaestiones suas fiant, & istare non poterunt. Tertullianus de reuert. carn.

Hæreticorum voces si adhibeamus ad altare Dei, vbi diuinus ignis est, vbi vera fidei prædicatio, melius ipsa veritas ex falsorum comparatione fulgebit. Si enim opponam dicta cuiuslibet hæretici, & hæc sermonibus varietatis, ac Scripturarum diuinarum testimoniis veluti diuini altaris igne conflum, nonne evidenter eorum ex ipsa comparatione apparebit impietas? Origen hom. 6. in Num.

Ad nos sæpe studio magis contradicendi, quam voto discendi veniunt, & clamoribus vocibus personantes malunt sua impudenter ingerere, quam nostra patienter audire. Cyprianus contra Demetrium.

Ab his, si fieri potest, humanitatis iure postulam, vt non prius damnent, quam vniuersa cognouerint. Sed noui hominum pertinaciam, nunquam impetrabimus. Timent enim, ne a nobis reuicti, manus dare aliquando, clamante ipsa veritate, cogantur. Obstreperunt tigitur, & intercedunt, ne audiant, & oculos suos opprimunt, ne lumen videant, quod offerimus. Lactantius in stat. lib. 5. cap. 1.

Hæretici non tam vitam honestam, mores sanctos, & benignam erga egenos misericordiam, quam si quis contentose differet, & syllogismis atque ratiocinationibus vincere videatur, laudant. So. c. mem. apud Niceph. l. 1. c. 11.

Hæreticus est, qui pro alicuius temporalis commodi, & maxime gloriæ principatueque sui gratia fallas ac nouas opiniones gignit, vel sequitur. August. de sermion.

Hæreticus est, qui conceptam noui erroris perfidiam pertinaciter defendit. Idem ibid.

Schisma est eadem opinantem, atque eodem ritu colentem, quo ceteri solo aggregationis delectari desiderio. Hæresis vero diuisa opinatur ab his, quæ Catholica credit Ecclesia. Contra Eusebium.

Quando animositatem, qua tenentur, vicerint hæretici, tunc veritatem potuerunt tenere, qua vincuntur. Idem contra Iulian.

Resecandæ sunt putridæ carnes, & scabiola ouis ab oui repellenda est, ne tota domus, massa & pecora ardeant, corrumpantur, putrescant, intereant. Arius in Alexandria vna scintilla fuit, sed quia non statim oppressus est, totum orbem eius flamma populata est. Idem Hieron.

De intelligentia, hæresis non de scriptura est sensus, & non sermo sit erimen. Hieron. lib. 2. de Trinit.

Plus longe nocet fallus catholicus, quam si verus appareat hæreticus. Bern. sup. Cant.

Sicut cauendū sunt, qui habent speciem bonæ vitæ propter dogmanequitæ: sic & hi, qui in tegra fidei & doctrinae sunt, & turpiter viuunt. Chrys. super Marth.

Schisma est erropertinax, catholicam pacem in singulari perturbans Ecclesia. Hugo.

Non dubio, catechumenum catholicum diuina charitate flagrantem hæretico baptizato antepone. Aug. in lib. de Bapt. & hab. de Conf. dist. 4. can. Non dubio.

Prima quidem (inquunt) hæresis in discipulis Christi velut a duritia eius sermonis facta est: cum enim diceret. Nisi quis manducauerit carnem meam, & biberit sanguinem meum, non habebit vitam æternam. Illi vero non intelligentes: dixerunt ad inuicem: Durus est hic sermo, quis eum potest manducare? Idem in expo-

tion. Psalm. 4. & habetur de Conf. dist. 2. cap. Trinitas hæresis.

Vbi sana fides non est, non potest esse iustitia: fide vivit. Neque schismatici aliquid sibi ex ista mittant: quia similiter vbi charitas non est, non potest esse dilectio. Dilectio enim proximi malum non operatur, sed bonum. Dilectio habent, non dilanant corpus Christi, sed eam catholicam. Ideo diuina providentia multos dicitur esse permittit, vt cum interrogant nos ea, quæ ecclesiæ sunt, & diuinas scripturas capiamus, propterea ait: Vt probati manifesti fiant. Hi autem a discipulis qui bene possunt docere. Idem. & habetur 2. q. 3. cap. 1. q. 3. Dixit.

Dixit Apostolus; Hæreticum hominem post primam correptionem deuita: quia subuersus est, qui eiusmodi est & delinquit cum sit proprio iudicio condemnatus Tit. 3. cap. 1. q. 3. Dixit. Quum in Ecclesia Christi morbidum aliquid, prorsus sapiunt, si correcti, vt sanum rectumque lapsum, & vnicuique digit alter scripturam intelligit, & quædam ritus sancti flagitat, a quo scripta est, licet ab Ecclesia non ferit, tamen hæreticus appellari potest, & de qua non est eligens quæ peiora sunt. Hieronim. in epistol. ad Gal. cap. 2. q. 3. Hæresis.

Quum in Ecclesia Christi morbidum aliquid, prorsus sapiunt, si correcti, vt sanum rectumque lapsum, & vnicuique digit alter scripturam intelligit, & quædam ritus sancti flagitat, a quo scripta est, licet ab Ecclesia non ferit, tamen hæreticus appellari potest, & de qua non est eligens quæ peiora sunt. Hieronim. in epistol. ad Gal. cap. 2. q. 3. Hæresis.

Quum in Ecclesia Christi morbidum aliquid, prorsus sapiunt, si correcti, vt sanum rectumque lapsum, & vnicuique digit alter scripturam intelligit, & quædam ritus sancti flagitat, a quo scripta est, licet ab Ecclesia non ferit, tamen hæreticus appellari potest, & de qua non est eligens quæ peiora sunt. Hieronim. in epistol. ad Gal. cap. 2. q. 3. Hæresis.

Quum in Ecclesia Christi morbidum aliquid, prorsus sapiunt, si correcti, vt sanum rectumque lapsum, & vnicuique digit alter scripturam intelligit, & quædam ritus sancti flagitat, a quo scripta est, licet ab Ecclesia non ferit, tamen hæreticus appellari potest, & de qua non est eligens quæ peiora sunt. Hieronim. in epistol. ad Gal. cap. 2. q. 3. Hæresis.

Quum in Ecclesia Christi morbidum aliquid, prorsus sapiunt, si correcti, vt sanum rectumque lapsum, & vnicuique digit alter scripturam intelligit, & quædam ritus sancti flagitat, a quo scripta est, licet ab Ecclesia non ferit, tamen hæreticus appellari potest, & de qua non est eligens quæ peiora sunt. Hieronim. in epistol. ad Gal. cap. 2. q. 3. Hæresis.

Quum in Ecclesia Christi morbidum aliquid, prorsus sapiunt, si correcti, vt sanum rectumque lapsum, & vnicuique digit alter scripturam intelligit, & quædam ritus sancti flagitat, a quo scripta est, licet ab Ecclesia non ferit, tamen hæreticus appellari potest, & de qua non est eligens quæ peiora sunt. Hieronim. in epistol. ad Gal. cap. 2. q. 3. Hæresis.

5 APOPTHEGMA.

Polycarpus martyr aliquando Macioni obtinuit oratus, vt eum agnoscere vellet. Agnosce, inquit, Satana. Tanta tunc Apostoli argue coram discipulis cautela vtentur, vt ne verbi quidem communiuocacionem, quia iuste declinauerat, habere patere. Euseb. l. 4. Eccles. hist. c. 14.

Idem, si forte impia dogmata audiret, aure oboculo exclamabat: O bone Deus! in que me accepisti, vt hæc pariar? atque ex eo loco, quo vel sedens, vel diuisset, exemplo plane aufugebat. Euseb. l. 4. Eccles. hist. c. 14.

Alexander Episcopus Alexand. Par est (inquit) qui sumus Christiani, omnes, qui contra Christianitatem, animoque sunt ab eo alienato, tanquam hæreticos ruptores animarum deuitemus, &c. Sacras. de iur. p. mo. capite 3.

6 SIMILITUDINES.

Chrysolomi: Sicut membrum a corpore præcisi non potest, neque ramus arboris vitis esse: Sic et omnia præcisi a corpore vniuersæ Ecclesiæ, nec vitæ Christi possunt, nec vriditatem gratiæ spirituales, sed est infirma deserta. In 23. Marth. hom. 46.

Sicut serpentes vari in corpore: sic hæretici vari in corpore. Serpens super ventrem graditur: ita hæretici super vanæ gloriæ omnia faciunt. Terram manducant serpentes, sed & viperæ, quarum natura est, vt corpus matris nascentur: sic hæretici hæresim, corrupturam matris Ecclesiæ, processerunt ad principatum. Hieron. Marth.

PC

P

rum sanitatem tueri, omnemque morbum excludere, exterum ubi neglexerint præscripta, & in valetudinem aduersam incidierint, non negligunt eos ipsi, sed tum maxime multam adhibent sollicitudinem, quo illos morbo leuent. *Contra Iudæos orat. 5.*

Tu quæm videris aliquem egerem curatione vel corporis vel, animi, ne dicit apud te ipsum; Quare ille & ille non curauerunt? sed à morbo libera. Ne petas ab illis excusationes negligentie. *Contra Iudæos, orat. 5.*

Stimulens aurem iacens, non dicit apud te ipsum, Quare ille aut ille hoc non sustulerunt? sed festinas ante alios rapere. Item & de fratribus collapsis cogita, puta quoque te thesaurum reperisse, occasionem illis medendi. Etenim si instillaueris illi velut oleum sermonis doctrinam, si obligaueris humanitate temperantiaque, vulneratum, si sanaueris, ille te faciet ditiores quous thesauro. Quod enim eduxerit pretiosum ex indignitate, tanquam os meum erit, inquit ille. *ibidem.*

Ysaie Episcopi. Quomodo si quis regis imaginem bonam, fabricatam diligenter, & ex gemmis pretiosis à sapiente artifice solens, subiacentem hominis figuram transferat gemmas illas: reformans faciat ex his formam canis vel vulpeculæ, & hanc male dispositam conformet, & dicat, hanc esse regis illam imaginem bonam quam sapiens artifex fabricauit, omnes gemmas, quæ bene quidem à primo artifice in canis figuram compositæ erant, male vero à posteriore in canis figuram translate sunt, & per gemmarum phantasiam decipiant idiotas, qui comprehensionem regalis formæ non habent, & suadent, quoniam hæc turpis vulpeculæ figura illa est bona regis imago: Eodem modo & hi anicularum fabulas alludentes, post deinde & sermones & dictiones & parabolas hinc inde afferentes, aptare volum fabulis suis eloquia Dei, *Libro primo, capite 1, contra Valentinianum.*

Vnde oportebat & te & omnes, qui intendunt hic scripturæ & solliciti sunt pro sua salute, non cum audiuistis fornicatos eorum sermones sponte succumbere: similia enim loquentes fidelibus, sicut prædiximus. non solum dissimilia sapiunt, sed & contraria, & per omnia plena blasphemis, per quæ interficiunt eos, qui per similitudinem verborum, inque mille affectiones eorum in se attrahunt venenum. Sicut quis aquæ mixtum gypsum dans pro lacte, seducat per similitudinem coloris: sicut quidam dixit superior nobis, de omnibus, qui quolibet modo deprauant, quæ sunt Dei, & adulterant veritatem Dei. Lacte gypsum male miscetur. *Libro tertio, capite 19.*

Hæretici alienum ignem afferentes ad altare Dei, id est, alienas doctrinas à cælesti igne comburentur, quemadmodum Nadab & Abihu. Qui vero exurgunt contra veritatem, & alteros abhortantur aduersus Ecclesiam, remanent apud inferos voragine terræ absorpti, quemadmodum circa Chore, Dathan, & Abiron. Qui autem seindunt & separant veritatem Ecclesiæ, eandem quam Hieroboam penam percipiunt à Deo. *Libro quarto contra hæret.*

Quemadmodum in palestra insueti concertantes aliis vnamquamlibet partem corporis, telis siue totis complectentes manibus perillud, quod detinet, cadunt: & cadentes putant se vincere, eo quod contentiose teneant illud, quod primum apprehenderunt membrum, super hoc autem quod ceciderunt, & deorsum habentur: Sic autem & hæretici caro & sanguis regnum Dei possidere non possunt, duas dictiones tollentes à Paulo, neque sententiam Apostoli perpexerunt, neque virtutem dictionum serutati sunt. Inde autem ipsas dictiones tenentes circa ipsas moriuntur vniuersam dispensationem Dei, quantum in ipsis, euertentes. *Lib. 5, contra Valentinianum.*

Qui relinquunt præconium Ecclesiæ, imperitiam sanctorum presbyterorum arguunt, non contemplantes, quanto pluri sit idiota religiosus à blasphemio & impudente Sophista. Tales sunt autem omnes hæretici: & qui se plus aliquid præter veritatem inuenire putant, sequentes ea, quæ prælecta sunt, varie & multiformiter, & imbecille facientes iter, de iisdem non semper easdem sententias habentes, velut cæci à cæcis circumducuntur, iuste cadent in sublatentem foueam, semper querentes, & nunquam verum inuenientes. *ibidem.*

Theodoretus Episcopi. Mel omnibus hominibus dulces esse videtur, etiam cum nullo conferatur: sed dulcius esse apparet, si amara aliqua qualitas iuxta ipsum statuat. Et sanitatem valde diligendam omnes existimant: sed post morbum multo magis complectendam statuant. Iam vero tranquillitas quoque est post temperatam gratior. Ita etiam veritatem, quicunque sapiunt, rem sedulo comparandam & diligenter retinendam intelligunt; eam tamen splendidiorem & diuiniorem reddidit, si cum eo conferatur & examinetur, quod salum est. Quoniam ergo falsi turpitudinem & ignominiam ostendimus, & hæreticas fabulas aperuimus, & planum factum est quam sint impia, inuicendæ, & minime probabiles: age cum his doctrinam Euangelicam conferentes, ostendamus, quid inter se differant lux & tenebræ, & morbus molestissimus & difficilissimus.

Quemadmodum si rex in bello victus, atque fugatus ab alio reuerteretur in indumentum regis illius victoris, & in parte sua erigat signum regis illius, yrille populus victoris schema sui ostendat, & signum partis ipsius, dum putat se ad proprium regem, incurrit in manus aduersarii sui: Sic & Diabolus in multis factis sub nomine Christi, vt volentes homines in similitudine nominis tenebricati ad Diabolum veniant. *in Marth. 24. hom. 48.*

Quæ omnis mulier, quamdiu non admonetur à malis hominibus, non bene cognoscitur, verum sit casta: si vero admonita non fuerit vel fidem viro seruauerit, tunc merito casta laudatur: si autem fides non bene cognoscitur, nisi Antichristi venerit ad eam. *in Marth. 24. hom. 48.*

Quæ quum domus incendio comprehenditur, omnes latrones in domum conueniunt, quærentes vniuersum quod rapiat: Sic quando caritas in hominibus deficit, tunc latrones Christiani, aut generaliter, aut modicum Christiani veniunt, omnes dæmones spirituales latrones inuadunt, per suos ministros quærentes vniuersum quæ perierunt. *in Marth. 24. hom. 48.*

Quæ carcerem mortem phantasia videt: Sic & mundus in exitu huius mundi patitur errores. *in Marth. hom. 48.*

Quæ si quis iugiter, qui nos vt contentiosos damnant, eo quod cum illis non habemus dissidium, dicitantque, nullam esse discrimen inter nos & illos, sed ex principatus ambitu proficisci discordiam? Nihil aliud dicit Paulus. Nimirum illos subuertisse Euangelium, quæntem quæntem verum nouarum inuenerunt, isti vero non habent nisi puluim, qui filium Dei prædicant esse creaturam, sed quæntem quæntem maximum, immutant. An non audiuisti, quod in Testamento sabbatho ligna collegerat, vniuersum mundum hæc id maximum transgressus, extremo affectus in quæntem? Quodque Oza, qui arcam alioqui subuertendam fuit, & religio mortuus est eo quod ministerium ipsi non contempsit? Ergo ne sabbatum violatum, & solus arce ruit? Quæntem carceris, tantam indignationem prouocauit, vt qui hæc ausi sunt, non minimum quidem venie sint consequuti: hic vero, qui legit, quæntem & ineffabilia dogmata corrumpit, excusationem habet, & veniam consequitur? Non potest hoc fieri, non potest de carceribus egredi. Hæc ipsi igitur est omnium malorum causa, quæntem ob peccata non indignamur. Ob id enim maiora scelera committunt, quod minoribus debita correctio non adhibetur. Et quemadmodum in corporibus, qui vulnera neglexerunt, febres accipiunt, & purefactiones, ac mortem denique: Itidem & in animis, quæntem dissimulant, ad maiora inuadunt. *In epist. ad Galatas.*

Quæntem accidit ægrotantibus, dum salubribus cibis offenduntur, non minus viam venit Marcionistis. Arriperunt enim, quæ dicta sunt in Galatas, & dixerunt: Ecce Paulus etiam ipse dixit, non esse aliud Evangelium. *ad Galatas.*

Quæntem admodum illud est grauissimum in mente captis, & ægrotis, quod quum ægrotent, nec hoc ipsum sentiant se esse ægrotos, & hæretici, nunc qui sint ægroti, non sentiunt tamen morbum suum. *Contra Iudæos, orat. 5.*

Quæntem tentamus pro fratribus nostris sollicitudinem, ne obuiam nobis euidentem vlam illorum rem esse importunam: quemadmodum faciunt milites, ubi commissio prælio veritatem inuadunt: ab infestatione redeunt, non tamen currunt ad tabernacula, sed prius ad confidens locum secesserunt, tollunt eos, qui ex ipsorum numero ceciderunt, ac viri defunctos terra oculunt. Ceterum si quos viuentium mortuos spirantes adhuc, nec lethale vulnus habent, in tentoria sublati, multam adhibent curationem. Quæntem, accersis medicis, absterge sanguine, pharmacis curas, reliquaque omni curatione admoda ad sanitatem perueniunt, & nos igitur, quoniam opitulante Dei gratia, lucem persequi sumus, armatis aduersus illos vndequeque occidit, nunc qui ab icinio intercepti sunt, nunc qui in seculo communicant: ac neminem quidem tradamus ieiunare, sed potius sublatos omnes curemus. *Contra Iudæos orat. 5.*

Quæntem quidem hostibus qui semel conderit, animam præterit, fieri non potest, vt miles eum recuperet, & ad vitam reducat: Ceterum in hoc bello præloque etiam si quis lethale vulnus accepit: fieri potest, vt auxiliante nobis Dei gratia, cum eum in tentoria sublati, non enim hæc naturæ mors est, quemadmodum in seculo, sed voluntatis ac propositi. Voluntatem autem mortuam suscitare, animæque morti datæ peruenire licet, vt ad vitam redeat, suumque dominum agnoscat. *Contra Iudæos, orat. 5.*

Quæntem dicitur (nam oportet ad id quod propositum erat, non desistere) si vis vobis ex his demonstrat ratio, quod non oportet lapsos negligere, neque contemnere, verum propius eundem illis ante peccatum, ceterum etiam post peccatum eam erga illos præstare curam. Itidem faciunt & medici: quæntem eam ac præcipiunt hominibus quæ postulat illo-

